

Inhoud:

- ◆ **Indrukken over een school rond 1900**
- ◆ **Familie Graafland op Langversweegen**
- ◆ **Willam van Abcoude**
- ◆ **Baambrugge en Abcoude in het zonnetje gezet**
- ◆ **Verenigingsleven begin vorige eeuw**
- ◆ **Het vaandel van de Abcouder Harmonie**

Redactie:

H. Hoogenhout
G. van der Most
D. L.H. Slebos
W. W. Timmer

W. Zwaard

Redactie secretariaat:

G. van der Most,
Papehof 9
1391 BD Abcoude

Vormgeving

W. Zwaard

Druk:

Grafisch Centrum Abcoude

Prijs losse nummers fl 8,50

Indrukken over een school rond het jaar 1900

In januari 1884 werd er in Baambrugge aan de Rijksstraatweg (waar thans aannemer Bert van Walbeek op nr. 55 gevestigd is) een christelijke school in gebruik genomen.

De geschiedenis daarvan is beknopt weergegeven in het boekje '100 jaar christelijk onderwijs Baambrugge'.

Van 1898 - 1934 was de markante Garmt Feringa hoofd der school of, zoals dat in die jaren heette: 'de bovenmeester'.

Zijn zoon Kornelis (1897 - 1995) heeft ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de school voor familie, vrienden en bekenden herinneringen uit zijn lagere-school-periode aan het papier toevertrouwd. Hij gaf het als titel mee: 'Uit de oude school geklapt'. Met name daarin het hoofdstuk 'Rondleiding door de oude school' is de moeite van het lezen waard. Het geeft namelijk een goed beeld van hoe een kind uit die tijd het schoolgebouw met alles wat daarin was, ervaren heeft. Hieronder vindt U het in enigszins bewerkte vorm, mede aan de hand van aantekeningen die ik maakte tijdens een tweetal bezoeken aan hem in zijn woning aan de Lyceumlaan te Zeist aan het begin van de jaren tachtig.

Harrie Hoogenhout.

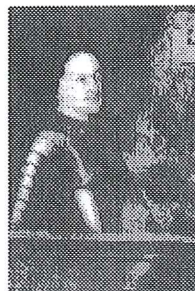
In dit nummer

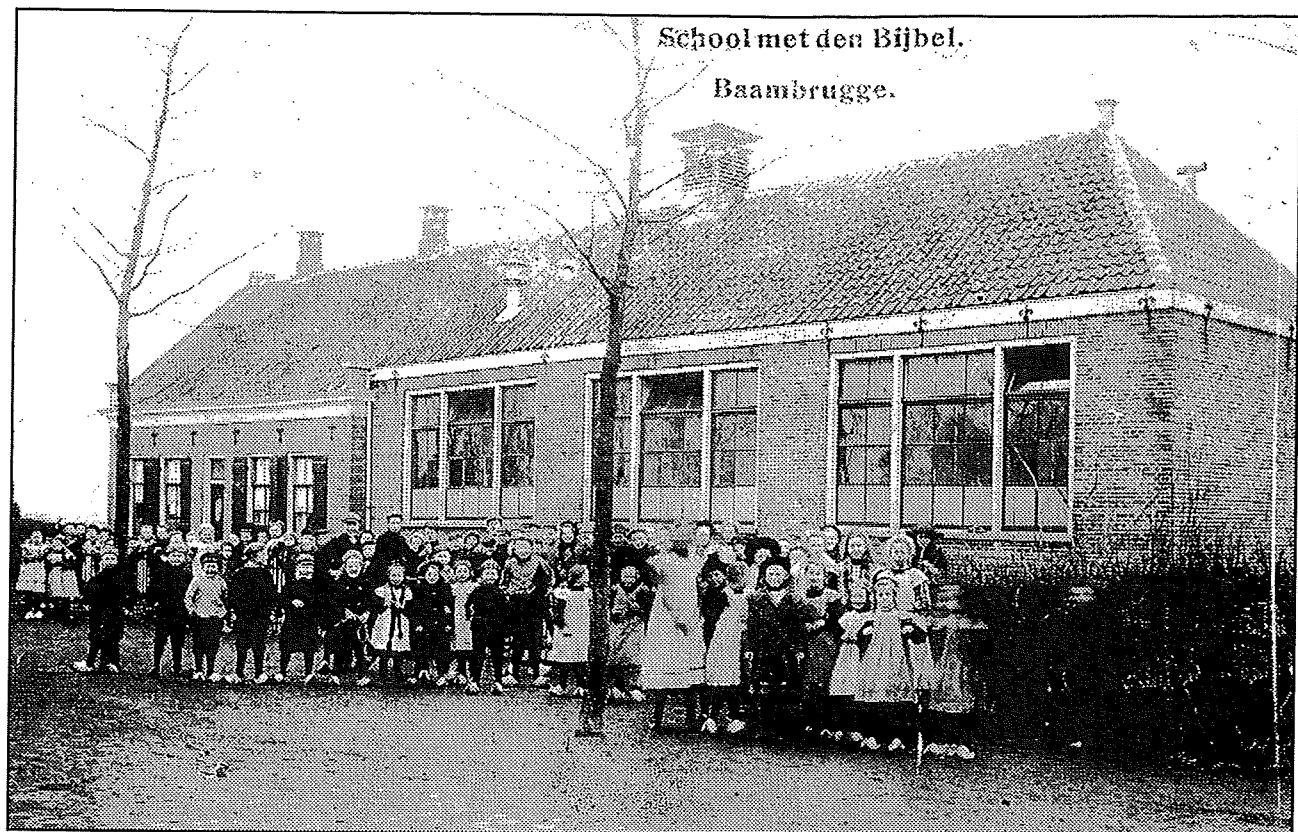
Over een school rond het jaar 1900

Willam van Abcoude

Het vaandel van de Abcouder Harmonie

Verenigingsleven begin vorige eeuw

De school mocht gezien worden! Als we in aanmerking nemen dat de strenge voorschriften van het Bouwbesluit 1883 slechts betrekking hadden op de bouw van openbare scholen en dus niet voor het bijzonder onderwijs, dan kan gesteld worden dat het eerste bestuur een brede visie had. Bouwplan en uitvoering waren voor die tijd royaal van opzet. Letterlijk en figuurlijk 'up-to-date'. De lokalen waren hoog en ruim. De toevoer van voor de gezondheid onmisbare, frisse lucht was verzekerd door drie tuimelramen per lokaal. Voorts was er in de zoldering van elk lokaal een ontluichtingskanaal aangelegd voor de afvoer van bedompte lucht. De grote ramen garandeerden een maximum aan daglicht. Het grote schoolplein was omringd door een, door een bestuurslid geschonken, smeedijzeren hek en bood de kinderen een veilig speelterrein. Overlast van water was er niet omdat het met een laag riviergrind was overdekt en dat werd regelmatig door de grindschipper aangevuld. De school en de schoolwoning waren aan elkaar gebouwd. Dat mocht in die tijd. Vanuit de huiskuchen gaf

een gangetje toegang tot de school. Het hele complex gaf een verzorgde aanblik, mede doordat het houtwerk regelmatig door schilder Van Lonkhuzen werd opgeschilderd.

In de lokalen was er weinig uitzicht naar buiten. De hoog opgetrokken muren werden weliswaar voortgezet door ramen, maar de onderste daarvan waren voorzien van matglas. Om concentratie bij het leren te bevorderen moest afleiding kennelijk voorkomen worden.

In tegenstelling tot Abcoude was Baambrugge aan het begin van de jaren negentienhonderd nog niet voorzien van elektriciteit. In slechts één lokaal zorgde een grote petroleumlamp voor wat schaarse verlichting. Die was er voornamelijk ten gerieve van de naaivereniging 'Dorcass' (zij 'troostte' de school in die tijd jaarlijks met een bedrag van tussen fl. 40,- en fl. 70,-), de zangvereniging en voor de maandelijkse bestuursvergaderingen die overigens altijd plaatsvonden bij lichte maan. Andere lichtpunten waren in de school niet aanwezig, zelfs niet in de lange, donkere gang waardoor ieder binnenkwam.

Waterleiding ontbrak ook en dat bracht zo zijn eigen problemen mee. Als leerlingen te kennen gaven 'naar achteren' te moeten, dan vonden ze in de schoolgang wel een behoorlijk aantal toiletten en urinoirs, maar omdat er geen water was, viel er niets door te trekken! Zoals in heel Baambrugge waren de toiletten dus gewone plees. Het onderwijzend personeel werd bovenmenselijke kwaliteiten toegekend, want voor hen werd deze voorziening overbodig geacht.

Riolering was in die tijd evenmin aanwezig. Het dorp beschikte simpelweg over het in de volksmond geheten 'Gein'. (De Angstel.) Met de kinderfecaliën uit de school was het beter geregeld. Deze werden naar een grote beerput gevoerd, die achter de school lag. Van tijd tot tijd werd die geleegd door boer Gerrit Brouwer. Hij kwam, zag en schepte met zijn spa de dikke gras- en kleilaag van het deksel, waarna de inhoud van de put werd overgeschept in zijn open, dus zeer geurige, gierwagen. De inhoud werd terstond door Brouwer met behulp van een mestschop over zijn grasland uitge-

strooid. Het was goed voor het land en dus klaarde hij dat karwei, tot al-ler genoeg, vriendelijk en voor niets.

Kranen om handen te wassen of dorst te lessen waren in de school niet aanwezig. Bij grote warmte werd er een emmer water geput uit de regenput van het schoolhuis die dan in de schoolgang werd gezet met een emaille kroes erbij. Zo kon de dorst gelest worden. Voor het overige was men aangewezen op de dorpspomp midden in het dorp. 's Winters werden de drie lokalen door potkachels verwarmd. Die waren voor de middelste ramen geplaatst en elk was door twee ijzeren schermen omringd om de naastzittende kinderen tegen teveel stralingswarmte te beschermen. Om de geproduceerde warmte ten volle te kunnen benutten, werd de rook afgevoerd middels een meterslange pijp, die door het hele lokaal heen naar de schoorsteen werd geleid. Koud of niet, onveranderlijk werden de kachels pas op 1 november gezet door smid Krenning en op 1 april onverbiddelijk weer weggehaald. Over zuinige schoolexploitatie gesproken! In plaats van antraciet werd goedkopere steenkool gebruikt. Deze werd in grote brokken opgeslagen in het kolenhok achter de schoolgang. Regelmatig moesten leerlingen uit de hoogste klas de steenkoolbakken vullen. Met een kolenschop werden die vol geschept met brokken steenkool en kolengruis. Om te voorkomen dat het vuur in de kachels door het gruis verstikt zou worden, werd dit buiten met slootwater nat gemaakt. Er ontstond dan een vaste substantie die behoorlijk kon branden.

Bovenmeester Feringa heeft gedurende zijn gehele Baambrugse loopbaan, 36 jaar lang, gedurende de wintermaanden iedere morgen de drie kachels aangemaakt. Dat bespaarde het bestuur van de school een kachelaanmaker.

1 november was ook het moment dat de witte zomergordijnen werden af-

genomen van de hoge ramen. Die grote stukken katoen werden door bovenmeesters' echtgenote keurig gewassen, gestreken, hersteld, gevouwen en weggelegd tot het volgende jaar 1 april.

Wat betreft de inrichting van de leslokalen kan gezegd worden dat alles wat de klok sloeg, eenvoudig was. De schoolklok hing, zichtbaar door de glazen tussenschotten van de lokalen, aan de achtermuur van het achterste lokaal. Het uurwerk werd iedere zaterdagmorgen geïnspecteerd door klokkenmaker Westerbosch die daarvoor uit Vinkeveen moest komen.

Voor de leerlingen uit de derde klas hing er een klok naast het bord, waarop het klokkijken geleerd kon worden.

Aan de muren en de scheidingschotten tussen de lokalen hingen schoolprenten en topografische kaarten van de provincie Utrecht, Nederland, Europa, de wereld en, niet te vergeten, het bijbelse Kanaän.

In elk lokaal bevond zich een houten kast waarin de leermiddelen werden opgeborgen.

Een podium voor de leerkrachten ontbrak. Hierin was de school zeer modern. Er werd staande achter een houten lessenaar les gegeven.

Door de groei van het aantal leerlingen werd er in 1904 een nieuw lokaal bijgebouwd. Hoewel dit voorzien werd van tweepersoonsbanken, zaten in de andere lokalen de kinderen nog tot 1909 op de oude schoolbanken van 1884. Destijds waren die voor een habbekrats van de openbare school gekocht. Het waren onverwoestbare houten banken zonder leuning waar je met z'n zessen op zat en heerlijk mee kon wippen. In 1909 werden ze opgeruimd, niet omdat ze versleten waren, maar omdat de wet tweepersoonsbanken met leuning eiste. Deze laatste bevatten kleine legkastjes waarin de lei, sponzendoos en griffeldoos opgeborgen konden worden. En natuurlijk

konden de leerlingen uit de 'buitengewesten' (m.n. uit Vinkeveen) die moesten overblijven, hun 'stukzakjes' erin kwijt. Uit zuinigheidsoverwegingen werden er tot 1910, naast al ingevoerde schoolschriften, nog leien gebruikt. Die werden schoongemaakt met de spons uit de sponzendoos. Mocht die droog geworden zijn, dan was er geen nood. Je spuugde dan voorzichtig (het was ten strengste verboden) de lei nat en...klaar was Kees. Soms werden sponzendozen ook wel gebruikt om er een boon in te laten ontkiemen. De griffels waarmee op de leien geschreven werd, werden scherp gemaakt op de achtermuur van de school.

De taal- en rekenboeken waren destijds van de meest gebruikelijke methodes. Om slijtage te voorkomen, werden ze, net als de leesboeken, na gebruik in de kast van de meester opgeborgen. Geschonden exemplaren werden slechts in uiterste nood vervangen. Regelmatig werden ze keurig gekaft, zodat ze er zo lang mogelijk als nieuw uitzagen. Een zoon van een destijds bekende handelaar in schoolartikelen, citeerde nog niet zo lang geleden zijn vader, die zei: 'Feringa uit Baambrugge liet je nooit één cent verdienen'. Overigens werden de schoolboeken altijd trouw betrokken van boekverkoper Teun Both in Wilnis.

K. Feringa.

Errata Angstelkroniek nr 4

pag 43:

De onder de gezinsfoto als laatst genoemde Jan (1828) moet zijn: Jan (1918)

pag 42:

Bij het artikel over 'Het Klooster Abcoude' is de belangrijkste bron helaas niet vermeld.

Dit was: Mr. Dr. J.C. Overvoorde: Inventaris van de Archieven van de (Leidse) Kloosters; Leiden 1917, herzien 1995

De familie Graafland op Langversweegen

'Grootgrondbezit' in Baambrugge

In de vorige aflevering van deze kroniek verlieten wij Sara Maria Witsen op het moment dat haar dochter Margaretha van Strijen ging trouwen met Cornelis Graafland Corneliszn., Secretaris van Amsterdam. De moeder van de bruid had wel even haar hart vastgehouden, toen de mogelijkheid van dit huwelijk zich aandiende. Haar echtgenoot was immers ook Secretaris van Amsterdam, toen hij haar en haar dochtertje in de steek liet en er met de wijnkoper Bols zijn vrouw vandoor ging. Geleidelijk was echter bij haar het vertrouwen gegroeid dat dit euvel niet met het ambt samenhang.

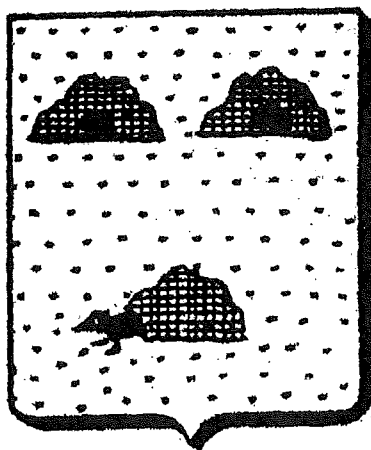
Tout le beau monde van Amsterdam kwam voor de huwelijksfeesten naar de Keizersgracht, hetgeen niet zo verwonderlijk was. De 16-jarige bruid en haar 10 jaar oudere bruidegom behoorden tot de geslachten van regenten die reeds tientallen jaren in Amsterdam de touwtjes in handen hadden. Bij de verkiezing of benoeming van Burgemeesters, Schepenen en tal van leden van andere bestuurscolleges schroomden de regenten niet, hun eigen en familiebelangen op een in het oog vallende manier te behartigen. Dankzij deze zorgvuldige selectie was bijvoorbeeld in 1748 de situatie ontstaan, dat slechts een van de tien Burgemeesters niet in bloed- en aanverwantschap tot deze coterie behoorde. De geslachten Graafland, Witsen en Van Strijen behoorden tot deze "regentenheerlijkheid".

De stamvader van het wijd vertakte Amsterdamse geslacht Graafland bijvoorbeeld was een Rotterdamse kistenmaker, Cornelis Gravelant, geb. 1580, die zich rond 1600 in Amsterdam vestigde. Zijn zoon, Mr Cornelis Gravelant, geb. 1619, koopman, was bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie, lid van de Raad van Amsterdam en later Schepenen van deze stad. Een van diens zonen was Joannes Graafland, geb. 1652, Schepenen, later Burgemeester van Amsterdam. Daarmee zijn we bij de grootvader van de

bruidegom. Over de vader, Cornelis Jansz., hierna meer.

De geslachten Witsen en Van Strijen kenden een gelijksoortige voorgeschiedenis. Het wapen van het geslacht Graafland wordt beschreven als volgt: 'in zilver 3 groene molshopen 2-1' (d.i. 2 boven, 1 beneden) Verscheidene telgen voegden hieraan teneinde zich te onderscheiden een mol toe. De grootvader liet in de schildvoet de molshopen vergezeld gaan van een liggende mol in zwart. Het wapen van een andere telg is hierbij afgebeeld.

De bruiloft vond plaats in 1744. De eerste jaren daarna werd het onrustig

Graafland

in het land, mede door het oprukken van de Franse troepen in Vlaanderen en Brabant (val van Breda 1747). Deze oorlogshandelingen hielden verband met de Oostenrijkse successie-oorlog (1740-1748). Overal in de steden ontstonden volksbewe-

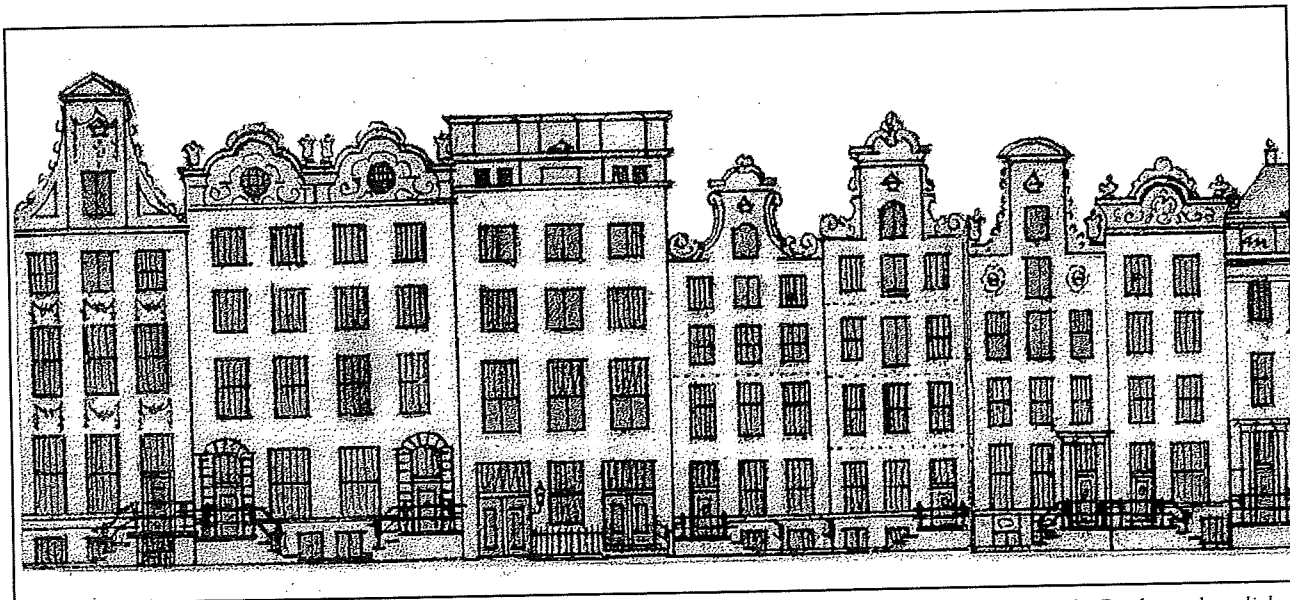
gingen met als doel de macht van de regenten te breken. In Amsterdam vond het pachtersoproer plaats en ontstond de Doelistenbeweging (1747), zo genoemd naar hun vergaderplaats: de Kloveniersdoelen. Net als in het rampjaar 1672 riep men nu ook om Oranje en aanvaarde Willem Friso, die reeds stadhouder van de noordelijke gewesten was, ook het stadhouderschap van Holland en Zeeland.

Veel veranderde er niet. Wel werd ongeveer de helft van de leden van de Raad en de Schepenen vervangen, doch meest uit dezelfde kringen gekozen. De vader van Cornelis Graafland verloor bij die gelegenheid zijn functie van Oud-Schepenen.

In 1744 speelde dit alles nog niet en wij kunnen ons een voorstelling maken van het illustere gezelschap, dat fraai uitgedost aan de huwelijksfeesten deelnam.

Alleen Nicolaas van Strijen, de vader van de bruid die dit alles was ontvlucht met een wijnkoper Bols zijn vrouw, moest zich laten vertegenwoordigen door twee daartoe (bij notariele acte in Delft opgemaakt) aangewezen personen. Doch diens jongere broer Jacob van Strijen, Schepenen, die voogd was over de 16 jarige bruid, was wel van de partij. Het jonge echtpaar vestigde zich op de Keizersgracht in Amsterdam tegenover de toenmalige schouwburg. Aanvankelijk woonde de bruidegom aan de zijde van de schouwburg, slechts enkele huizen daarvandaan, welk huis hij in 1744 verkocht om bij gelegenheid van zijn huwelijk het hierbij afgebeelde huis vrijwel recht tegenover de schouwburg te betrekken. Dit huis was eigendom geweest van een broer van zijn grootvader Elbert Graafland en was na diens dood in de onverdeelde boedel van zijn drie kinderen gebleven, die er geen van allen woonden. Het huis heeft nu nummer 333.

Oorspronkelijk stond er onder de kroonlijst een latijnse tijd-spreuk waarvan de grote letters het bouw-

Illustratie uit het Grachtenboek van Caspar Philips Jacobszn. (1767), met de afbeelding van het huis aan de Keizersgracht. Derde pand van links.

jaar 1710 aangaven; de bekroning van het pand is later gewijzigd. Het is aannemelijk dat het gezin Graafland er, zeker de eerste jaren, niet alleen gewoond heeft; met de twee vrijwel identieke ingangspartijen leende het huis zich ook voor dubbele bewoning. De linker ingang is nu verdwenen.

Sara Maria Witsen, de moeder van de bruid, was na het vertrek van haar echtgenoot een nieuw leven begonnen en kocht in 1738 een huis op de Keizersgracht bij de Vijzelstraat. Zij kocht in 1746 Langversweegen van Catharina van Sevenhuysen (Angstel-kroniek no 4, blz. 44 t/m 46) zodat het zich vormende gezin - zoon Cornelis was Januari 1745 geboren, en een tweede geboorte had zich reeds aangekondigd - op deze buitenplaats de zomermaanden kon doorbrengen. Dertig jaar lang speelde het gezinsleven van Cornelis Graafland en Margaretha van Strijen zich tussen de Keizersgracht en Langversweegen af. Het echtpaar verwierf 6 kinderen, waarvan er vier de leeftijd der handelingsbekwamen zouden bereiken. De beide andere zijn nog in de wieg overleden. De zonen Cornelis, Nicolaas en Pieter werden in de veertiger jaren geboren en Sara sloot de rij in 1754. Het valt op dat de vernoeming van de zonen volgens de traditionele lijnen is ver-

lopen: de tweede zoon kreeg de naam van de vader van de echtgenote, ofschoon deze sinds 1734 uit het familieverband was verdwenen.

In October 1760 werd, kort voor het overlijden van nu grootmoeder Witsen, notarieel vastgelegd dat Langversweegen bij wijze van donatie op naam van haar dochter Margaretha Graafland-van Strijen werd gesteld. Het gezin telde nu vier opgroeiende kinderen; voor zover valt na te gaan werd in de zomermaanden dankbaar gebruik gemaakt van de buitenplaats.

Bij Langversweegen behoorde van ouds geen boerderij (wel een tuinmanswoning), hetgeen het beheer van de weilanden niet eenvoudig maakte. In 1761 zag de heer des huizes, Mr Cornelis Graafland Corneliszn., kans om 'de boerderije met sijn huysinge, berg, schuren en verdere getimmerten met nog 37 mergen wey-en hooy-land, vanouds genaemt 'Schaeps-Gift' te verwerven. Over de voorgeschiedenis van Schaeps Gift berichtten wij reeds in de Angstel-kroniek no 3, blz. 34/35. Schaeps Gift werd bij Langversweegen gevoegd, waarmede deze naam verdween. De kavels sloten aan elkaar aan; alleen het nu nog bestaande buiten Lindenhoff vormde een enclave in dit geheel dat 74

morgen groot was. Het kreeg de naam Elsbosch, zodat ook de naam Langversweegen tot het verleden behoorde. De notaris was blijkbaar onder de indruk; hij schreef: 'de Agtb. Buitenplaats Elsbosch'.

In 1761 aanvaardde Cornelis Graafland ook het poldermeesterschap van Baambrugge-Oostzijds. Als eigenaar van Elsbosch had Cornelis Graafland zeker zoveel belang bij een vrij uitzicht over de polder 'Het Hoge Land' als de eigenaar van Lindenhoff, welke laatste daartoe in 1764 een erfdiensbaarheid ten laste van de tegenoverliggende boerderij, thans geheten Jeanette's hoeve, had gevestigd (Angstel-kroniek no 3, blz. 36). Dit contract kende de ontbindende bepaling dat de erfdiensbaarheid zou vervallen indien de toenmalige eigenaar de buitenplaats zou verkopen. Zover was het nog niet, doch het bood Cornelis Graafland onvoldoende zekerheid. Hij kocht in 1768 deze boerderij met de bijbehorende 40 morgen land, waarmede zijn bezit aan onroerend goed in dit deel van Baambrugge zijn grootste omvang - bijna 100 Ha - had bereikt. Intussen had hij de belangstelling voor de omgeving van zijn huis in Amsterdam niet verloren: hij was een van de weinige intekenaren onder de grachtbewoners op het bekende Grachtenboek van Caspar Philips Jacobszn. dat in 1767 ver-

AFBEELDING van den Brand des AMSTERDANSCHEN SCHEURBURG, op Maandag den 11 Mei 1772 zoo als dezelve was, op de Keizersgracht vordende des avonds tuschen negen en tien ure

scheen en waaraan de hierbij afgedrukte tekening van het huis aan de Keizersgracht is ontleend. De vader van Cornelis, Cornelis Graafland Janszn., was toen al geruime tijd ziek. Over hem is het volgende bericht van de kroniekschrijver Bicker Raaye bewaard gebleven: "In Juli 1769 is in den ouderdom van twee en tagentig jaaren na een langdurige siekten overleeden den WelEdl Agtbaaren Heere Corn. Graafland Jansz. in leeven Oudt Scheepen deser Stadt (Amsterdam) en Bewinthebber van de Oost-Indische Comp. ter kamer alhier; dat sijn WelEdl. Agtb. in de vijftig Jaaren geweest was, sijnde geweest een seer schrander en by uytstek verstandig Heer, waaraan de Comp. seer veel verliest, dog was tegens sijn eevenmens gans niet vrindelijk en had sulke schuddingen met sijn hoofd en trekkingen in sijn weesen, dat hem altoos de paruyk (pruik) seer scheef stont en men hem op het uysterlijke gans voor geen verstandig

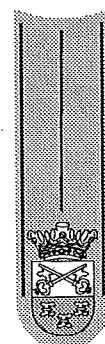
mens soude hebben aangesien' Hij is tijdens zijn ziekte verzorgd door zijn schoonfamilie, de weduwe Reepmaker, waar hij bij in huis woonde. (Het bestuur van de Oost-Indische Compagnie werd gevormd door bewindhebbers, waarvan er 20 door Amsterdam werden benoemd. Uit hun midden werden de 'Heeren XVII' benoemd, waarvan Amsterdam er 8 mocht aanwijzen.) Korte tijd later, in 1772, braken er voor het gezin Graafland-van Strijen sombere tijden aan, merkwaardigerwijze ingeluid door een grote brand tegenover hun huis, waarbij de bekende schouwburg volledig afbrandde (11 Mei) en waarbij ook nog een dertigtal huizen schade opliep. Het huis, waar Cornelis Graafland voordat hij ging trouwen woonde en dat hij in 1744 verkocht is op deze afbeelding te zien; het is het zesde huis van de hoek. Een afbeelding van de brand, die grote opschudding in Amsterdam teweeg bracht gaat hierbij. Men zou haast

verwachten dat op de voorste rij ook enkele leden van het gezin Graafland te zien zouden zijn, doch zij zullen wel uit de ramen gehangen hebben.

De trieste gebeurtenissen met het gezin Graafland en de teloorgang van de buitenplaats Langversweegen-Elsbosch bewaren wij voor Kroniek no 6.

Ir. Dick Slebos

Angsteltkroniek
HISTORISCHE KRONIEK
VAN DE OUDSTADT / BAARSMADE
VAN DE OUDSTADT / BAARSMADE

Willem van Abcoude kennen veel Abcouders vermoedelijk vooral via de laan die in Abcoude naar is genoemd: de Willem van Abcoudelaan, een straat die vanaf de Molenweg het Markveld kruist.

Wie was deze Willem van Abcoude eigenlijk precies, en wat heeft hij gedaan dat hij het verdiend heeft om een straat (laan) naar hem te vernoemen?

Willem (Willam) van Abcoude

Willem van Abcoude (en Duurstede) is een van de middeleeuwse Heren van Abcoude, naar wie in de omgeving van het Markveld meer straten heten. Hij leefde in de tweede helft der 14e eeuw, van ca. 1350 tot 1407. Vanaf 1382 wordt Willem (als "Willam") in de *Regesten van het archief der bisschoppen van Utrecht* genoemd als "Heer van Apcoude en Duerstede".

Hij was daarmee de vijfde Heer uit zijn geslacht die zich consequent "Heer van Abcoude" noemde.

Ouders en familie

De ouders van Willem van Abcoude waren Gijsbrecht III van Abcoude en Johanna van Hoorne. Vader *Gijsbrecht* was Heer van Abcoude en Wijk, en bezitter van de sloten Abcoude en Duurstede.

Willam's moeder *Johanna* was de erfdochter van Willem van Hoorne, Heer van Altena en Gaasbeek (bij Brussel) en van Oda, Vrouwe van Putten en Strijen. Willem van Abcoude is dus vernoemd naar zijn grootvader maternel (= grootvader van moederszijde).

Zijn geboorteplaats is onbekend; hij zal vermoedelijk niet te Abcoude zijn geboren, maar wellicht op Slot Duurstede.

Gijsbrecht en Johanna hadden voor zover bekend twee zoons die volwassen werden: behalve Willem ook nog een zoon Sweder.

De kinderen Willem en Sweder wachtte een rijke erfenis: Abcoude en Wijk bij Duurstede inclusief beide kastelen, het land van Altena (dat later werd verkocht), Gaasbeek inclusief kasteel Gaasbeek, Putten

en Strijen, en vele, vele landerijen en andere bronnen van inkomsten.

Van de twee zoons Willem en Sweder was Sweder vermoedelijk de oudste; Sweder (III) erfde dan ook in eerste instantie de bezittingen van zijn vader, dus (onder meer) Abcoude en Duurstede. Willem zou de bezittingen van zijn moeder erven, maar de broers besloten in 1379 (zegt Obreen) hun erfenissen te ruilen. Daarmee werd Willem, zoals we al zagen, Heer van Abcoude en Duurstede; Sweder werd Heer van (onder meer) Gaasbeek, en ging zich ook Sweder van Gaasbeek noemen.

Huwelijk en kinderen

Willem van Abcoude huwde met Maria van Walecourt. Uit dit huwelijk kwamen tenminste vier kinderen voort: als oudste een *Jan/Johannes* die overleed op een reis naar het Heilige Land, een *Gijsbrecht* (naar Willems vader) die jong overlijdt en in Wijk bij Duurstede werd begraven, een *Maria* die jong zou zijn overleden en een *Johanna*, de erfdochter die later zelf nog geschiedenis zal maken. (Maria was misschien de Maria van Abcoude die "begin 15e eeuw" het "klooster Abcoude" te Leiden stichtte, waaraan in het vorige nummer van de Angstelkroniek aandacht werd besteed.)

Na de dood van zijn broer Sweder in 1400 werd Willem voogd over diens zoon Jacob, de bekende *Jacob van Gaasbeek*, in Gaasbeek zelf trouwens *Jacob van Abcoude* genoemd.

Krijgsdaden

Willem was een krijgshaftig heer. Zo is van Willem bekend dat hij in 1361

meevocht aan de zijde van de Hollanders in de slag bij Tiel, waar hij gevangen werd genomen. Deze slag was de eindfase van de strijd tussen de twee zonen van de hertog van Gelre, Eduard en Reinoud III, om de macht in Gelre. Bij deze slag werd Reinoud III verpletterend verslagen door zijn broer Eduard. Een aantal edelen sneuvelde; anderen, onder wie Reinoud III en ook onze Willem van Abcoude, werden gevangen genomen: Eduard van Gelre eerst op kasteel Rosendael bij Velp en daarna op de burcht Nijenbeek, iets ten Noorden van Zutphen bij Voorst. Wellicht heeft Willem aan de strijd deelgenomen, omdat hij leenen heerplichtig was aan de Hertog van Gelre vanwege zijn bezit van Wijk en Duurstede.

In 1371 leidde Willem, tijdens een conflict tussen de Hertog van Gulik en de Graaf van Brabant, in de slag bij Baesweiler een strijdmacht in het leger van de Hertog van Brabant. In deze slag sneuvelde de eerder genoemde Eduard van Gelre, die zijn zwager en bondgenoot de Hertog van Gulik tegen de Brabanders te hulp was gekomen. Zijn broer Reinoud III, die nog steeds op de burcht Nijenbeek gevangen zat, werd tot zijn opvolger uitgeroepen en bevrijd. Het verhaal wil dat Hertog Reinoud tijdens zijn gevangenschap op Nijenbeek, vermoedelijk als gevolg van honger-oedeem(!), zo dik was geworden dat het niet meer nodig was de deur van zijn cel te sluiten omdat hij toch niet meer door de opening kon. Bij zijn bevrijding moest daarom eerst de muur van zijn cel worden uitgehakt om de "Dikke Hertog" ook echt te kunnen ontzetten.

Nog later werd Willem raadsheer van Albrecht van Beieren, de Graaf van Holland, en stond ook hem bij in diverse oorlogen, zoals in 1405 toen de Heer van Arkel in opstand was gekomen tegen zijn leenheer Albrecht.

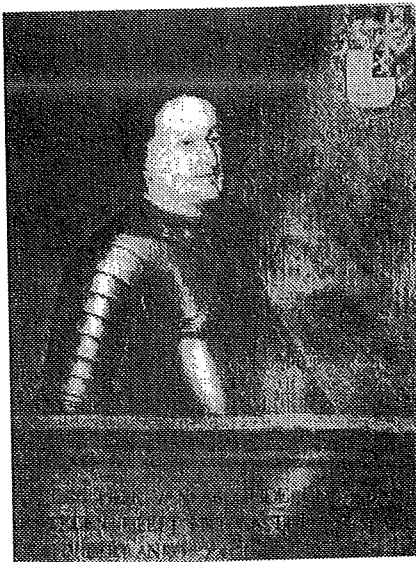
Goede werken

Zoals in zijn tijd bij de elite gebruikelijk was, maakte Willem zich verdienstelijk (en zorgde voor zijn latere zielenheil) door het stichten en begiftigen van kloosters en het steunen en verzorgen van de allerarmsten. Daarbij was hij vooral actief in Wijk bij Duurstede. In Wijk was hij betrokken bij de stichting van een klooster van Dominicanessen of Jacobinessen c.q. het *Magdalena klooster*, dat hij ter onderhoud de nodige bezittingen inkomsten schonk. Ook wordt Willam genoemd als de stichter (in 1400) van het *Ewoud- en Elisabethsgasthuis* in Wijk bij Duurstede.

Te Utrecht nam Willam in 1378 het in 1367 door Utrechtse burgers gestichte logement bij de Smeetoren over en maakte van dit tehuis voor arme passanten een hospitaal onder de naam *St. Bartholomeus Gasthuis*. Ook "begiftigde hij rijkelijk" het *Karthuizer klooster* "Nieuwlicht" te Bloemendaal bij Utrecht (later in de volksmond Cartussen en nog later Chartreuse geheten, in 1392 gesticht door Willems broer Sweder). Hij liet onder meer de oostvleugel van de grote kloosterhof met zeven cellen bouwen. Willem en zijn vrouw Maria zijn in dit - thans niet meer bestaande - klooster begraven.

Willem en Abcoude

In of rond Abcoude zijn van Willem geen spectaculaire activiteiten overgeleverd. Vermoedelijk heeft hij zelfs niet of nauwelijks te Abcoude verbleven en heeft hij, als hij niet op het oorlogspad was, overwegend op zijn kasteel Duurstede in Wijk bij Duurstede gewoond. Het Slot Abcoude was namelijk - na een eerdere verwoesting door Gijsbrecht van Amstel in 1268 (Vis) of 1274 (Wustenhoff) - bij een belegering in 1353 opnieuw goeddeels verwoest door bisschop Johan van Woudenberg, en zou pas rond 1450 weer zijn opgebouwd door David van Bourgondië.

Wel kreeg Willem als Heer van Abcoude natuurlijk zijn Heerlijke inkomsten uit zijn grondbezit te Abcoude, uit de rechtspak, uit de 13e penning, alsook uit de verpachting van allerlei Abcoude ambten. Er was dus wel degelijk ook een praktische band met Abcoude!

Nageslacht

Zoals in het begin van dit artikel al vermeld, had Willem bij zijn echtgenote Maria van Walecourt tenminste vier kinderen: een Gijsbrecht, een Jan, een Maria en een Johanna, waarvan de eerste drie allen jong overleden.

Naast deze drie wettige kinderen had Willem nog tenminste acht onwettige kinderen bij uiteenlopende vrouwen. vijf daarvan zijn zonen: Jan van Wijck, Jan van Meerten, Jan van Driebergen, een Floris en een onbekende vijfde. De bastaardzonen (overigens een in die tijd bij de adel meer voorkomend en geaccepteerd verschijnsel) mogen later ook "Van Abcoude" in hun naam voeren. Zo ontstaat bijvoorbeeld de later nog vrij belangrijk geworden familie Van Meerten van Abcoude, ook wel Van Abcoude van Meerten geheten.

Afbeeldingen van Willem van Abcoude

Willem overlijdt in mei 1407 en wordt begraven in het Dominicanessenklooster in Wijk bij Duurstede, dat hij in 1399 had gesticht.

Van Willem van Abcoude zijn -naast het hier afgebeelde portret- nog tenminste twee afbeeldingen bekend, beide 17e eeuws.

In de Regentenzaal van het Utrechtse Bartholomeus Gasthuis, dat Willem heeft gesticht, hangt als schoorsteenstuk een ruitportret van hem dat wordt toegeschreven aan Paulus van Hillegaert (1596-1640) of aan één van zijn zonen Frans (1621-1660) of Paulus de Jongere (1631-1658). Het andere portret hangt, evenals een portret van Jacob van Gaasbeek, in het Ewoud- en Elisabethsgasthuis in Wijk bij Duurstede, door Willem in 1400 gesticht en thans een bejaardencentrum.

Beide afbeeldingen dateren van tenminste 200 jaar na Willems dood en zijn dus als zodanig niet "naar het leven geschilderd". De bij dit artikel opgenomen afbeelding is een gekleurde waterverf-tekening, in 1884 vervaardigd door J.F. Crochewit op basis van het Wijkse portret.

G. van der Most.

Bronnen en literatuur:

1. M. Carasso-Kok: *Abcoude en Baambrugge in de Middeleeuwen*, in "Abcoude en Baambrugge 900 jaar" (1985) blz. 27-35, met name blz. 33/34.
2. A.F. van Goelst Meyer: *Genealogische lijst (voor zoover bekend) van het geslacht van Abcoude*; *Jaarboekje Niftarlake 1930* blz. 60/61.
3. K.A. Kalkwiek en A.J.J.M. Schellart (red.): *Atlas van de Nederlandse Kastelen*, met name blz. 62 en 70.
4. H.J. Koenen: *Grafsteden in de kerk te Beverwijk, Nederlandsche Leeuw 19e jaargang (1902)*, met name blz. 13.
5. W.H. Koomans: *Stamlijst der Heeren van Abcoude*; *Jaarboekje Niftarlake 1951* blz. 1-3.
6. S. Muller Fzn: *Regesten van het archief der bisschoppen van Utrecht 722-1528 deel I (722-1400)*, Utrecht 1917, en (idem) *Oorkonden van het Sticht Utrecht Regesten van het Kapittel Sint Pieter 1040-1528*.
7. H. Obreen: *La maison de Zuylen dans l'histoire des Pays-Bas*, met name blz. 31.
8. J.W. des Tombes: *De Lotgevallen van een oud Huis, in de Navorscher 1905* blz. 492-494.
9. Joan Vis: *Het voormalige Slot te Abcoude*; *Jaarboekje Niftarlake 1930* blz. 31-59, met name blz. 40-48.
10. J.E. Wustenhoff: *Het Slot en de heren van Abcoude*, in "Abcoude en Baambrugge 900 jaar" (1985) blz. 18-26, met name blz. 18, 22 en 24.

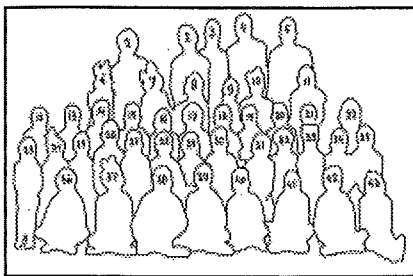

Foto en referentietekening zijn afgebeeld in Angstelkroniek nummer 4

De Christelijke lagere school te Abcoude anno 1953

Van verschillende zijden bereikten de redactie aanvullingen op de schoolfoto, geplaatst in Angstelkroniek nr.4. Opmerkelijk is dat het wat de leerlingen betreft hier niet om een klasse(n)foto gaat maar om een school/familiefoto: een foto van alle leerlingen waarvan de familienaam (in dit geval) met de letters M t/m R begint. Dat maakt het zoeken naar de nog ontbrekende namen misschien wat eenvoudiger? De foto zal in of omstreeks 1953 gemaakt zijn.

Als afgebeelde leerkrachten en leerlingen zijn nu bekend:

Leerkrachten:

1 Juffrouw de Vries; 2 Juffrouw Endedijk;
3 Meester Klein; 4 Meester Polman?;
6 Meester Visser.

Leerlingen:

7 Henny van der Marel; 8 Lida Moen;
9 nog onbekend; 10 Corrie of Lenie van Mourik; 11 Jan Karel Ouwersloot; 12 Jaap van Mourik; 13 Gerrit van de Peppel;
14 Adriaan van Oosterom; 15 Wim van der Marel; 16 Thijs Oppelaar; 17 Ko van de(r) Roest; 18 nog onbekend; 19 Johan Moen; 20 Cor van Mourik; 21 nog onbekend;
22 Lenie of Corrie van Mourik; 23 Gerard van de(r) Roest; 24 Marjan van Riemsdijk;
25 nog onbekend; 26 Frans Peek; 27 Jan Meijer; 28 Cocky Ouwersloot; 29 Theo Meijer; 30 Cees Oppelaar; 31 Corrie Otten;
32 Jannie Rozeboom; 33 Hennie Moen;
34 Wim van Mourik; 35 Martin van Mourik; 36 Jannie Meijer; 37 Jopie Moen;
38 Bart Molenkamp; 39 Jan van der Marel
40 Rijk Oppelaar; 41 Henk Oldenburger;
42 nog onbekend; 43 Hennie van Mourik.

De naamlijst is opgesteld (op basis van "meeste stemmen gelden") aan de hand van opgaven - veelal in overleg met derden samengesteld - door mevr. E.Kampinga en de heren J. Oosterom en T. Stork. De laatste vermeldde tevens de geboortedata en toenmalige adressen van de afgebeelde leerlingen. De drie inzenders worden hartelijk bedankt voor hun moeite! Wie helpt ons aan de nog ontbrekende 5 namen?

De redactie.

Baambrugge en Abcoude in het zonnetje gezet.

Een gebeurtenis die graag vergeten wordt.

In 1812 ondernam Napoleon zijn veldtocht tegen Rusland waarvoor behalve soldaten ook veel materiaal gevorderd werd, hetgeen niet altijd met enthousiasme werd begroet.

Zo volgt hierna de tekst van een rondschrift van de sous-prefect in het Arrondissement Amsterdam aan alle Burgemeesters in dit arrondissement. Dick Slebos

Amsterdam, 20 Janvier 1813.

*l'auditeur au Conseil d'état, sous-prefet de l'arrondissement d'Amsterdam.
Monsieur Le Maire de Baambrugge.*

Het is mij ten hoogsten onaangenaam U te moeten melden, dat, Mijnheer de Prefect, mij de grootste ontvredenheid te kennen heeft gegeven over de onvorgeeflijke Zorgeloosheid, welke de meeste Maires van mijn arrondissement aan den dag hebben gelegd in het uitvoeren der renseignementen, welke ik hun heb doen toekomen betrekkelijk de ligting der Paarden, welke plaats heeft gehad.

Veel Paarden, welke de vereischte jaaren hebben, en in staat zijn om te kunnen dienen, zijn niet op de revue gezonden geworden, er zijn strafwaardige uitzonderingen gemaakt. In een woord, eenigen wer, Mijnheeren, hebben eene bestraffing verdiend, waar van Mr de Prefect de uitwerkselen nog wel wil verdraagen, hoopende dat gij tot andere denkbeelden uwe meerderwaardig terug zult koomen. Ik recommandeer Ue. dan, van op den ontvangst deeser, alle paarden van 5 tot 10 jaaren, in uwe gemeente te doen verzamelen, zonder onderscheid van geslacht, zoowel trek- als rijpaarden, zonder eenige uitzonderingen hoegenaamd te maaken. Gij zult mij een Lijst doen geworden waarop de naam der eigenaar, de ouderdom, het geslacht en het Signalement hunner Paarden, vermeld staat, en Gij zult die Paarden op den 23 deeser maand op het Dribveld alhier des s' morgens ten 8 Uuren zenden.

Ik doe Ue. opmerken, M. de Maire, dat het onnodig is, om diezelfde Paarden, welke reeds op de revue geweest zijn te zenden. Ik vraag geene Paarden als die welke agter zijn gehouden.

Ik vermaan uw Mr de Maire, om wel zorg te draagen voor deeze laatste revue, welker uitslag geheel op uwe verantwoordelijkheid sal gesteld worden.

Volgt het Voorbeeld der Heeren Maires van Leimuiden, Baambrugge en Abcoude. (onderstreping red.) en gij zult mij de onaangenaamheid bespaaren om een Commissaris, op uwe kosten, in uwe gemeente te zenden, en Ue. bij Mijnheer de Prefect van onachtzaamheid te beschuldigen

Ik heb de eer te Zijn

Mijnheer de Maire

Uw Dienaar, De Witt.

P.S. Ik doe Ue. opmerken, dat die Paarden, welke in uwe gemeente zig bevinden, en aan Eigenaars te Amsterdam woonende, toebehooren, daarom tog Zaaturdag den 23 op de revue moeten gezonden worden.

D. W.

Zei er iemand iets over een fiets ? (S)

In haar boek 'Zo'n andere tijd' beschrijft Stijnie Boerdam de activiteiten van een aantal - voornamelijk Baambrugse - verenigingen. Onder andere de gymnastiekvereniging 'Uitspanning door Inspanning' (er bestond toen in Abcoude ook een voetbalvereniging U.D.I. welke in maart 1922 herdoopt werd in Voetbalvereniging 'Hertha'), de jongelingsvereniging 'Geroepen tot Arbeid', Muziekvereniging 'Crescendo', de IJscclub 'Baambrugge' en de Voetbalvereniging 'Baambrugge' (V.V.B.). Ook in het boek 'Abcoude en Baambrugge 900 jaar' worden diverse verenigingen genoemd.

Al bovengenoemde verenigingen zijn voornamelijk sport- of ontspanningsverenigingen. Er werden tussen 1900 en 1925 echter ook nog een aantal andere verenigingen in onze dorpen opgericht welke een geheel of grotendeels sociale of godsdienstige - en een geval zelfs een militaire doelstelling hadden. Deze verenigingen zullen hieronder kort besproken worden.

Iets over het verenigingsleven in Abcoude en Baambrugge in het eerste kwart van de 20ste eeuw.

Het lag uiteraard geheel in het tijdsbeeld van het begin van de 20ste eeuw besloten dat vele verenigingen een strikt acceptatie beleid voerden op basis van godsdienstige achtergrond. Veelal werden dan ook zowel een katholieke als een protestantse vereniging opgericht waarvan de doelstellingen min of meer parallel liepen, waarnaast bij de protestanten hervormden en gereformeerden ook nog gesplitst werden. Een vereniging met een godsdienstige achtergrond was de op 15 oktober 1906 opgerichte 'Vereeniging tot het beheeren der Christelijke bewaarschool te Abcoude', gemeente Abcoude-Baambrugge. Het doel van de vereniging was het beheer van de Christelijke bewaarschool, welke school weer tot doel had 'de kinderen te onderwijzen in een Christelijke geest, volgens de waarheden in de Heilige Schrift geleerd, en in de belijdenisschriften der Ned. Herv. Kerk voorgesteld'. De bewaarschool was, tegen betaling van schoolgeld, echter wel toegankelijk voor kinderen van alle gezindten. De leerkrachten, uitsluitend van het vrouwelijk geslacht, moesten ongehuwd en van de Hervormde Kerk zijn. Indien zij gingen trouwen, verlo-

ren zij hun baan op de dag van het huwelijk.

Een eveneens Christelijke vereniging was de op 22 januari 1913 opgerichte 'Vereeniging tot beheer eener Zondagsschool, gelegen op 3/4 uur van het dorp Abcoude'. Het in 1932 gebouwde en nog steeds bestaande gebouwde 'Eben-Haezer' van deze zondagsschool is gelegen aan het Gein Noord, halverwege de toenmalige gemeenten Abcoude-Proostdij en Weesperkarspel. Voordien werd de zondagsschool gehouden in een ruimte in de Vinkenbuurt en later in de wagenshuur van Randerat. 1) De, een jaar eerder, op 24 januari 1912 opgerichte vereniging, was van katholieke huize. Dit was de Vereeniging: Patronaatscommissie 'St. Timotheus' te Abcoude-Proostdij. Zij had ten doel om in overleg met de ouders, de godsdienstige en maatschappelijke ontwikkeling van R.K. jongeren te bevorderen. Zij trachtte dit doel o.a. te bereiken door 'het aankweken van zedelijke en maatschappelijke deugden vooral spaarzaamheid, matigheid en eerbied voor ouders en overheden'. Verder werden de leden in de gelegenheid gesteld zich 'op gepaste wijze' te vermaken en werd aan een zekere

mate van voorlichting inzake beroepskeuze gedaan. Buiten drie 'R.K. leden van onbesproken gedrag' waren de pastoor en een kapelaan lid van de patronaats-commissie. Pastoor van Abcoude was toen Dr. D.A.W.H. Sloet (afb.1). Op 1 maart 1913 werd opgericht de Vereeniging 'De Hanze', R.K. vereeniging voor den Handeldrijvend en Industrieelen middenstand te Abcoude en omgeving. De vereniging behartigde de zedelijke en stoffelijke belangen van de leden, overeenkomstig de beginselen van de R.K. Godsdienst.

Dit doel moest gerealiseerd worden door:

- het steunen van elke Katholieke sociale actie, welke de welvaart van de middenstand kan bevorderen;
- het bevorderen van vakonderwijs;
- het streven naar conante betaling;
- het bestrijden van oneerlijke concurrentie en
- het streven naar een wettelijke regeling voor zondagsrust en winkelsluiting.

Het uit vijf leden bestaande bestuur werd terzijde gestaan door een R.K. priester als geestelijk-adviseur, te benoemen door de Aartsbisschop van Utrecht.

Een andere R.K. vereniging was de R.K. Werkliedenvereniging 'St. Joseph'. De vereniging was aangesloten bij de Diocesanen Bond van R.K. Werkliedenverenigingen in het Aartsbisdom (van Utrecht) en werd opgericht op 13 januari 1919. Zij had ten doel de godsdienstige, maatschappelijke, zedelijke en stoffelijke belangen van haar leden te bevorderen. Zij trachtte dit doel te bereiken door het organiseren van cursussen en lezingen, het bevorderen van retraites, gemeenschappelijke Heilige Communiën en godsdiensttoefeningen en het stichten van of meewerken aan fondsen en instellingen ten behoeve van werklieden. Bij dit laatste moet gedacht worden aan ziekenkassen, spaarkas, verzekeringen, verbruiks-coöperaties, vakantiekolo-

nies en een voorschotbank. Ook het bevorderen van vakorganisaties was een van de doelstellingen. Uiteraard konden alleen rooms Katholieken lid worden.

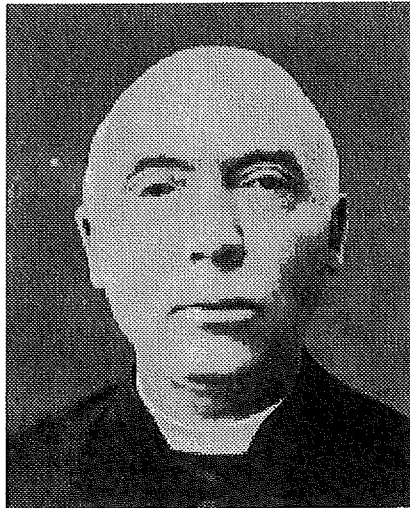
Als reden tot weigering van het lidmaatschap of tot roeyment golden:

- het niet nakomen van de gods dienstplichten;
- het aangaan van gemengde verkeer;
- drank misbruik en
- het lezen van door de kerk verboden bladen of boeken.

Ook hier werd het bestuur terzijde gestaan door een door de Aartsbischop van Utrecht te benoemen adviseur.

Uiteraard waren er ook niet Christelijke verenigingen. Zo werd op 22 mei 1901 in Abcoude opgericht de 'Schietvereniging Christiaan de Wet'. (Christiaan Rudolf de Wet (1854-1922) was een Zuidafrikaans Boerengeneraal. Als gevolg van zijn leidende aandeel aan de nederlaag van de Engelsen bij Nicholson's Nek, werd hij in 1899 in Oranje Vrijstaat aangesteld als legeraanvoerder.

Door zijn actieve optreden tegen de Britse legers en zijn inval in Kaapland, werd hij ook buiten Zuid-Afrika bekend. 2) In Nederland genoten de Boeren grote populariteit.) Het doel van de vereniging was

Pastoor Sloet

's lands weerbaarheid te verhogen door het houden van oefeningen in de wapenbehandeling en in het schieten met geweer, flobertbuks en revolver. Om lid te kunnen worden moest men minimaal 16 jaar zijn. Als lid geweigerd werden zij die op oneervolle wijze uit de militaire of schutterijdienst waren ontslagen en zij die volgens de wet uitgesloten waren van militaire dienst. Onbekend is waar de schietoefeningen werden gehouden, wellicht in het fort?

Tenslotte nog een vereniging welke nog tot in de jaren zeventig bestaan heeft, en wel de 'Vereniging: Abcoude's Belang', opgericht 8 februari 1908. De vereniging stelde

zich ten doel de bloei der gemeente, het onderling verkeer en het vreemdelingenverkeer te bevorderen.

Dit doel moest bereikt worden door:

- verbeteringen in de verkeersmidelen en de verkeerswegen te brengen;
- het organiseren en steunen van volksfeesten, concerten en wedstrijden en
- door het maken van reclame de aandacht te vestigen op de gunstige ligging en schoon dat Abcoude en omstreken aanbiedt.

Bij een statutenwijziging in 1918 werd hier nog aan toegevoegd 'het instandhouden van en bevorderen van de bloei der Abcouder paardenmarkt'.

Een van de eerste activiteiten van de vereniging was de bouw van de Wilhelminabrug in het Gein. (afb. 2) De feestelijke opening vond plaats op 3 september 1908.

Ook gaf de vereniging toeristische folders en kaartjes van de gemeente uit en heeft zij menigmaal concerten en andere uitvoeringen georganiseerd. In de in 1935 uitgegeven folder welke Abcoude als woon en recreatiegemeente aanbeveelt, staat in ieder geval één opmerking welke heden ten dage niet meer van toepassing is, namelijk: 'Finantiël staat Abcoude er zeer goed voor. De belasting is er nog laag, doch in de gegeven tijdsomstandigheden kan men hier beter over zwijgen'.

Van de meeste van bovengenoemde verenigingen is mij niet bekend hoe lang ze actief zijn geweest en wanneer ze zijn opgeheven. Mochten er lezers of lezeressen zijn die daar informatie over kunnen verschaffen, dan zal ik dat graag vernemen.

J.E. Wustenhoff

Noten:

1) Marijke Carasso e.a., *Bewoners van het Gein. In: Het Gein. Levensloop van een rivier. Abcoude 1998 p.104.*

2) *Grote W.P. encyclopedie. 1993 deel 24 p.516-517.*

WILHELMINA BRUG IN 'T GEIN TE ABCOUDE

In de loop der jaren is het vaandel van de Abcouder Harmonie helaas verloren geraakt. Vele malen is een oproep gericht aan de bevolking om op de zolder of in de kelder rond te speuren. Echter zonder resultaat. Hieronder enkele aardige fragmenten uit een artikel onder de 'plaatselijke berichten' over het aanbieden van het vaandel op Koninginnedag 1904.

'VAR' september 1904

....Opgericht door den Heer Vreeswijk, waren het met de leden van de gymnastiekvereniging, die toetraden, ook niet de zangers van de Christelijke zangvereniging, - zij die lid werden der Harmonie waren jongens met sterke handen en sterke longen. Trots de weinige medewerking hielden zij vol, kampende met allerlei moeilijkheden, waarvan niet de minste was; het aanschaffen van goede instrumenten. Die tijd ligt thans reeds verre achter hen. Wij herinneren ons het eerste optreden in het openbaar. Het programma bestond uit driemaal Wilhelmus, driemaal het Volkslied, en driemaal de fanfare. En nu was het Woensdag Koninginnedag. De jongelieden gaven een concert in den tuin van de Eendracht, nietegenstaande twee hunner voor 's lands zaken in dienst waren, en een hunner bij afwezigheid van den directeur moest dirigeren. Dezen avond zou voor hen zijn een feestavond. Eenige heeren hadden zich gevormd tot een commissie van Bijstand.... De bedoeling was der vereeniging een vaandel aan te bieden en dat is hen gelukt. In de schitterend verlichte tuin zijn op 31 augustus de werkende leden met hun

Het vaandel van de Abcouder Harmonie

beschermheeren bijeen. Met breed armgezwaai dirigeert de penningmeester de heer D. Lustenhouwer, en een tweetal volksliederen klinken door het bladstil van den avond.... Mejjuffrouw Sluijter vraagt het woord. Zij zegt: Mijnheer de president! Toen wij voor eenigen tijd voorstelden de medewerking in te roepen van de ingezetenen van Abcoude, om aan de Abcouder Harmonie een vaandel aan te bieden, hoopen wij daarin niet teleurgesteld te worden.... Bijna overal wilde men een blijk geven van vriendelijke belangstelling in uw streven, tot de beste muziekverenigingen te gaan behooren, immers in uw kort bestaan mocht gij reeds een prijs verwerven. Maar ook wilde men een bewijs van waardeering geven, daar gij steeds bereid zijt gevonden onze dorpsfeestjes door uwe muziek opgewektheid te brengen. Aanvaardt dan leden der Abcouder Harmonie, dit

vaandel. Moge het u een spoorslag zijn, om voort te gaan op den door u begonnen weg, moge het u aanmoedigen om door ernstige studie en oefening te worden: een muziekcors dat niet alleen in ons dorp, maar ook daar buiten tot de beste zal worden gerekend. Daverend handgeklap volgde op deze woorden. De muziek speelde de fanfare, en daarop nam de president, de heer Th. Moinat, het woord. Hij zeide: Mejjuffrouw Sluijter! Namens de Abcouder Harmonie zeg ik u dank voor de vriendschappelijke woorden, voor de hartelijke wenschen, door u uitgesproken. En niet alleen u, maar ook de jonge dames Van den Berg, voor de vriendelijkheid en

moeite, die gij u hebt getroost om te bereiken, dat gij dit waarlijk schoone vaandel kondt aanbieden..... Deze uiting van sympathie zal voor onze vereeniging een prikkel zijn om te trachten het zoover te brengen, dat haar uitvoeringen met nog meer belangstelling zullen worden aangehoord.... Mogen die woorden 'Abcouder Harmonie' ook zinnebeeld worden van de Harmonie, de Welgezindheid en den goeden dorpsgeest, die in Abcoude heerscht.... Weer klonk handgeklap en fanfares, en werd het werkelijk schoone vaandel het onderwerp van belangstelling der aanwezigen. (Het vaandel, blauw fluweel met goud omzoomd, zal in de volgende week in de uitstalkast van den heer G. van Riemsdijk eenige dagen ter bezichtiging worden opgehangen)....

Willem Zwaard

Met dank aan de familie W. Trouw

deze aflevering van 'Angstelkroniek' wordt mede mogelijk gemaakt door
Wim Nienhuis

digitale beeldbewerking / html / fotografie / video
<http://www.abcoude.com>

op deze particuliere Internet-site vindt u actuele en interessante informatie over de Gemeente Abcoude!
te bereiken: Tel. 0294 - 287090 Fax 0294 - 287140 Mob 06 51203243 E-mail: wim@nienhuis.net